REBÎ' BİN ENES

Tabiînin tefsîr ve hadîs âlimlerinden. İsmi Rebî' olup, el-Horasânî, el-Basrî, el-Bekrî, el-Hanefî lakablarıyla da tanınır. Basra'nın Benî Hanîfe ve Benî Bekrî bin Vâbil kabilesine mensûbtur. Doğum târihi bilinmemesine rağmen, vefâtı 139 veya 140 (m. 757) seneleri olduğu rivâyet edilir.

Sahâbe-i kiramın büyüklerinden Abdullah bin Ömer, Câbir bin Abdullah, Enes bin Mâlik, Tabiînden Hasan-ı Basrî, Ebü'l-Âliye'nin (r.anhüm) sohbetinde bulundu. Onlarla görüşüp hadîs-i şerîf öğrendi. Çok yüksek derecelere kavuşarak, Tabiînden oldu. Kendisinden Abdullah bin Mübârek, A'meş, Ebû Ca'fer-i Râzi, Îsâ bin Ubeyd el-Kindî, Mukâtil bin Hayyân, Süleymân bin Âmir el-Bezerî, Süleymân et-Teymî (r.anhüm) hadîs-i şerîf rivâyet etti. Haccâc bin Yûsuf'un vâliliğinde Basra'dan çıkıp, Merv şehrinin bir köyüne gitti. Abbasîler zamanında Horasan'da arandıysa da ortaya çıkmadı. Tabiînin büyük âlimlerinden Abdullah bin Mübârek (radıyallahü anh) Horasan'da yanına gitti. Ondan kırk hadîs-i şerîf dinledi. Abdullah bin Mübârek (radıyallahü anh) onu hürmetle yâd ederdi.

Rebî' bin Enes hadîs ilminde sika (güvenilir) bir âlimdir. En-Neseî, İbn-i Hıbbân, el-Iclî O'nun sika olduğunu söz birliği ile bildirmişlerdir. Ebû Hatim ise, "O, bana Ebü'l Âliye'nin hadîslerini rivâyet etmede, Ebû Halde'den daha sevgilidir" buyurmaktadır.

Rebî' bin Enes müfessir de olup, ikinci tabakaya mensûbtur. Hazreti Ömer'in "Seyyidü'l-müslimîn" dediği Ensâr-ı kiramdan Übey bin Ka'b'ın (radıyallahü anh) tefsîre âit sözlerini Tabiînden Ebü'l-Âliye (radıyallahü anh) vasıtasıyla rivâyet etti. Kur'ân-ı kerîmdeki Tûr sûre-i celîlesindeki 5. âyet-i kerîmedeki; "Yükseltilmiş semâya" lafzını "Arşü'r-Rahmân", altıncı âyet-i kerîmedeki "Taşkın denize..." lafzını da "Arşın altında bulunan yüksek sudur" ma'nâsını çıkardığını müfessirlerden Ebu'ş-Şeyh bin Habbân nakleder. Kamer sûresinin kırküçüncü âyet-i kerîmesinin, "Ey ümmet! Sizin kâfirleriniz, geçmiş ilk asırlarda helak etmiş olduğum mezkûr (adı geçen) kavimlerden daha hayırlı mıdır ki onları helak etmiyeyim!" meâlinde olduğunu tefsîr ve hadîs âlimlerinden Ebû Ca'fer Muhammed bin Cerîr-i Taberî O'ndan nakleder. Tevbe sûresinin yüzbirinci âyet-i kerîmesinin tefsîrinde, iki kerre azâbın birinin dünyâda olacağını, diğerlerinin de kabir azâbı olduğunu söyledi.

Yine İbn-i Abbâs'dan rivâyet ettiğine göre İbn-i Abbas (radıyallahü anh) buyurdu ki: "Peygamber efendimiz zamanında güneş tutulmuştu. Bunun üzerine Resûl-i ekrem (aleyhisselâm) Eshâb-ı kirama namaz kıldırdı. Namazda

birinci rek'atte uzun sûrelerden (Bekâra, Âli İmrân, Nisa, Mâide, En'âm, A'râf, Tevbe gibi) birisini okudu. Beş rükû' ve iki secde yaptılar. Sonra ikinci rek'ata kalktılar. Bu rek'atte yine uzun sûrelerden bir tanesini okudular. İki secde yapıp namazda oturur gibi kıbleye karşı oturarak, güneş tutulması geçinceye kadar, duâ ettiler."

¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾

1) Tehzîb-üt-tehzîb cild-3, sh. 238

2) Miftâh-üs-se'âde cild-2, sh. 69, 75, 590

3) El-Menhel-ül-azb-ül-mevrûd cild-7, sh. 29